

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

Antikken

Antikken refererer til den historiske periode, der omfatter den tidlige udvikling og kulturelle blomstring af det gamle Grækenland og det romerske imperium. Denne tidsperiode strækker sig omtrent fra det 8. århundrede f.Kr. (før Kristus) til det 5. århundrede e.Kr. (efter Kristus). Antikken er opdelt i to hovedperioder: den græske antik og den romerske antik.

Den græske antik (ca. 800 f.Kr. – 146 f.Kr.):

- Den græske antik begynder med de tidlige græske civilisationer og blomstrer især i det 5. århundrede f.Kr.
- Den omfatter perioden med de store græske filosoffer som Sokrates, Platon og Aristoteles.
- Den græske antik er også kendt for sine episke digte, som Homer's "Iliaden" og "Odysseen," og tragedier og komedier i græsk drama.

Den romerske antik (ca. 509 f.Kr. – 476 e.Kr.):

- Den romerske antik starter med grundlæggelsen af den romerske republik i det 6. århundrede f.Kr. og fortsætter gennem det romerske imperium.
- Romerriket nåede sit højdepunkt under Augustus og fortsatte med at være en betydningsfuld magtfaktor i det antikke verdensbillede.
- Den romerske antik er kendt for sine avancerede ingeniørprojekter, som Colosseum og akvædukter, samt for dens retorik, jura og politiske system.

Under antikken opstod mange af de kulturelle, filosofiske, politiske og videnskabelige ideer, der fortsat har haft stor indflydelse på den vestlige civilisation. Antikken dannede grundlaget for europæisk kultur, og dens arv er stadig synlig i dagens samfund inden for kunst, arkitektur, politik, filosofi, videnskab og meget mere.

Gå på opdagelse i Glyptotekets samling af græsk og romersk skulptur. I den antikke græske og romerske verden var skulpturen et af de vigtigste udtryk og kommunikationsmidler. Hver eneste statue, hoved og relief blev fremstillet med et bestemt formål og budskab for øje. Oftest blev skulpturen opstillet i det offentlige rum, f.eks. på byens marked, gravplads, teater eller helligdomme. Skulpturens mange betydninger og funktioner i antikken kan opleves i de fjorten sale, som rummer Glyptotekets store samling af antik skulptur fra Middelhavsområdet – primært fra Grækenland og Romerriket. Udstillingen er en vandring gennem et afgørende kapitel i europæisk kulturhistorie. Fra ca. 600 f.Kr., hvor den græske storskulptur opstod, til ca. 400 e.Kr., hvor det romerske imperium, dets styreform og religion måtte vige pladsen for kristendommen og det byzantinske rige.

Mennesket i centrum

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

Gennem hele den lange periode, som udstillingen med græsk og romersk skulptur dækker, var mennesket og den menneskelige krop det vigtigste motiv for billedhuggerkunsten. Også i skildringen af guderne i menneskets billede. Udstillingen er derfor også en vandring gennem et årtusinds syn på mennesket og den kunstneriske skildring af menneskelige idealer, fysiske såvel som mentale.

Rom og den græske arv

Størstedelen af skulptursamlingen udgøres af romerske værker. Mange af dem er mere eller mindre direkte efterligninger af berømte græske originalskulpturer fra det 5. og 4. årh. f.Kr. De romerske arbejder er en kilde til forståelse af de originale græske værker, som i mange tilfælde er gået tabt. Men i en romersk kejsertid var de genstand for så stor fascination og berømmelse, at de har inspireret til skabelsen af adskillige romerske versioner.

Romersk skulptur er imidlertid ikke blot illustrationer af tabte græske originalværker. Det er også et vigtigt udsagn om deres egen ånds- og kulturhistoriske baggrund, nemlig det romerske kejserrige, dets samfund og religion. Flere afsnit i udstillingen anskueliggør nogle af de sammenhænge, som den romerske skulptur oprindeligt indgik i. Hvilke berømte græske billedhuggere, motiver og stilarter foretrak kultiverede romerske bestillere af græsk-inspireret skulptur? Hvad stod opstillet i en kejserlig park i Rom, på en romersk rigmands landsted udenfor byen, i en adelsfamilies grav eller i en romersk helligdom?

Græske og romerske portrætter

Græske filosoffer og statsmænd, digtere, romerske kejsere og prominente borgere i Rom befolker salene i Glyptotekets antikke samling. Samlingen rummer mere end 400 portrætter fra den græske og romerske antikke verden. Glyptotekets samling af – særligt romerske – portrætter er internationalt anerkendt for sit omfang og for værkernes høje kvalitet. Samlingen af romerske kejserportrætter afspejler en ambition hos Carl Jacobsen, museets stifter, om at erhverve mindst et portræt af hver af de romerske kejsere. Derfor kan man på Glyptoteket i dag stå ansigt til ansigt med en enestående og næsten komplet række af kejserportrætter. Roms første kejser, Augustus (27 f.Kr.-14 e.Kr.), som skabte det romerske imperium, og den berygtede kejser Caligula (37-41 e.Kr.) er at finde i Glyptotekets samling. Også andre vigtige historiske personer er at finde i Glyptotekets portrætsamling: Pompejus den Store (106-48 f.Kr.), feltherre og Julius Cæsars indædte politiske modstander, kan ses i form af et af de bedste romerske portrætter, der overhovedet findes.

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

VÆRKER

Løver

I Ny Carlsberg Glyptotek findes en tidlig arkaisk græsk løve af kalksten fra ca. 570 f.Kr. Dens formgivning har de træk, der er fællesnævner for al arkaisk skulptur: En stilisering af virkelighedens former med henblik på at opnå en dekorativ virkning.

Farvesætningen af skulpturen står i et logisk, harmonisk forhold til dens arkaiske formgivning. Polykromien er nemlig stiliseret i en tilsvarende grad. Den er anlagt som lokalfarve, uden nuanceringer, og er til dels meget kraftig og sine steder helt uden forbindelse med virkelighedens verden – som f.eks. løvens azuritblå manke.

Mange nutidige betragtere har svært ved at forlige sig med æstetikken i arkaisk polykromi: 'Rent cirkus' og 'Det kan bare ikke passe', lyder denne ahistoriske vurdering. Men uden farverne, hvor imponerende ville løven så være?

De arkaiske løver stammer fra den græske arkaiske periode (ca. 700-480 f.v.t.). Disse skulpturer er præget af stiliserede former og en vis stivhed, men de udstråler også kraft og beskyttelse. Løver blev ofte brugt som vogtere ved templer og grave, hvor de skulle skræmme ubudne gæster væk og symbolisere styrke. Bemærk, hvordan kunstneren har fremhævet musklerne og kløerne for at understrege dyrets magt.

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

Rayet. Hoved af en ung mand (kouros). Athen, ca. 520 f.Kr. Marmor

Det berømte Rayet-hoved, et af Glyptotekets mest ikoniske værker. Det er et eksempel på den græske klassiske skulptur fra det 5. århundrede f.v.t. og udmærker sig ved sin idealiserede skønhed og harmoniske proportioner. Ansigtet har en rolig og afbalanceret udstråling, og man kan fornemme kunstnerens ønske om at skabe en næsten guddommelig perfektion.

Rayet-hovedet er et berømt marmorhoved af høj kunstnerisk kvalitet fra græsk arkaisk tid, ca. 530 f.v.t., fundet i Athen uden for Dipylonporten. Skulpturen har navn efter den franske arkæolog Olivier Rayet (1848-1887).

Hovedet har oprindeligt siddet på en mandsstatue (kouros), sandsynligvis en gravstatue. På mund, øjne og hår er bevaret spor af rød farve.

Rayet-hovedet er et hoved af kouros. Man kan rent faktisk bestille en gipsafstøbning af skulpturen. Skulpturen har det arkaiske smil, som ses på de let opadvendte mundviger. Derudover ses et par store mandelformede øjne. Figuren har engang været malet, hvilket ses på resterne af rød maling. Håret er ikke perlelokke, men derimod "paryk-hår", som også var et stiltræk på skulpturerne fra Arkaisk tid.

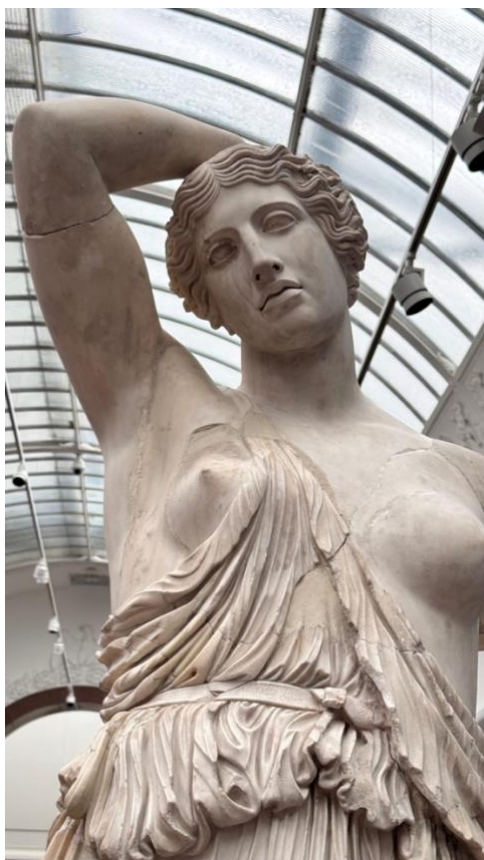
Akaisk tid var perioden 700 f.kr – 490 f.kr, hvor den græske kultur begyndte at opblomstre. I akaisk tid var skulpturerne kendetegnet ved, at de stod i frontalstilling, hvor der var lige meget vægt på hvert ben, og var meget symmetriske. En skulptur af en mand hed en kouros og en kvinde en kore. Både manden og kvinden havde paryklignende hår og ofte perlelokke. De havde store mandelformede øjne, og så havde mange af dem det "akaiske smil".

De så ikke nødvendigvis særlig naturlige ud, proportionerne var ofte unaturlige, for eksempel kæmpestore ører, korte firkantede torsoer og meget lange ben. I tidlig arkaisk tid var man ikke i stand til at lave mange flotte detaljer, mavemusklene var for eksempel bare ridset ind i maven. Senere blev man bedre til at forme musklerne. Dette er en måde man kan se forskel på skulpturer fra tidlig og sen arkaisk tid.

Når man lavede skulpturerne, behandlede man anatomi som mønstre, og derfor var der en meget tydelig symmetri, både hvis man delte den op på midten lodret og vandret. Både mændene og kvinderne stod i frontalstilling, mændene stod med knyttede hænder ned langs siden, mens kvinderne stod med den ene hånd langs siden og den anden hånd rakt frem, gerne med en offergave. Et specielt kendetegn ved kvinderne var, at de altid havde tøj på. Grækerne var meget inspireret af ægypterne, og derfor ligner især tidlige akaiske skulpturer ægyptiske skulpturer.

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

Såret amazone. Rom. Ca 150 e.Kr. Marmor

Amazonkvinderne var mytologiske krigerinder, ofte portrætteret som stærke og selvstændige figurer. I denne skulptur ser vi en kvinde, der trods sin skade stadig står stolt og værdig. Skulpturen viser den græske kunstners evne til at skildre både fysisk smerte og indre styrke på samme tid.

Den smukke romerske skulptur "Sciarra amazonen" er fra ca. 159 e.Kr. Skulpturen af en såret amazone er lavet efter en græsk original fra ca. 450 **f.Kr.** Den er blandt Glyptotekets absolutte hovedværker, bl.a. grundet billedhuggerarbejdets meget høje kvalitet.

Denne amazone bærer en kort tunika med to bæltter, det ene synligt, det andet ikke. Tunikaen er fastgjort over den ene skulder og afslører begge bryster. På fødderne har hun læderstropper rundt om hælene og op over vristen. Med sin højre hånd rører hun ved sit hoved, så vi kan se, at hun bløder fra et sår under armen. Sciarra-amazonen er blevet restaureret flere gange og har en lang og kompleks erhvervelseshistorie. Den højre hånd, som engang hvilede på hovedets krone, den venstre arm og skulderen mangler alle. Dens oprindelse er ukendt, men det er sandsynligt, at den kommer fra Italien i området omkring Rom. Højre arm er brækket ved albuen, og der er en revne over venstre skulder og bryst, som fortsætter på ryggen, samt en revne gennem underkroppen.

Benene og fødderne er sat sammen af forskellige fragmenter, og en forskydning mellem delene under venstre knæ skyldes arbejdet i forbindelse med den tidligere restaurering. Et lille område under brystet er blevet restaureret i gips. Hovedet er i perfekt stand på trods af en revne, der går fra håret og ned forbi højre øje til hagen. Ansigtet ser ud til at være blevet rensat mere end resten af skulpturen. Det overordnede indtryk af skulpturens overflade er, at den er dækket af indskæringer, misfarvninger, mindre brud og reparationer. Bagsiden af skulpturen virker mindre rengjort end forsiden, og det ser ud, som om indskæringerne har fungeret som en pude.

Visuel undersøgelse: In situ-mikroskopi af overfladen viser spor af fire forskellige farver, der bruges til hudtoner, mest rød og blå, men også pink og nogle få spor af gul.

Pigmenterne findes i alle områder af den eksponerede hud; tydeligst på fødderne, hvor rød er klart synlig for det blotte øje. Størstedelen af pigmenterne findes, hvor marmoroverfladen er dækket af skorper, som det ses på læggene og på skulpturens bagside.

Håret ser ud til at have været malet med en gul/orange farve, som er velbevaret, mens mindre spor af rødt og blått kan have fungeret som skygger. De røde partikler har en meget intens mørkerød farve og svarer til de optiske egenskaber ved hæmatit. Den gule/orange farve ser ud som en blanding af både gule og nogle få røde partikler.

Øjenæblerne blev malet med hvid, blå og rød. Det hvide og blå er placeret i øjenæblernes sclera, mens det røde findes i iris. De få partikler af blå pigment blev sandsynligvis blandet med blyhvidt for at opnå en lysere hvid. Rødt findes i området omkring øjenbrynene, men der ser ikke ud til at være nogen metode til at

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

påføre det. Den visuelle undersøgelse afslører også små spor af rødt på læberne og i ansigtet. På trods af de få spor af rødt i ansigtet og de pigmenter, der blev observeret i øjnene, er det overordnede indtryk af overfladen, at ansigtet er blevet rensset grundigt.

Rød og blå synes at dominere tunikaens farver. Størstedelen af kornene med blå pigment er fordelt omkring den nederste del af kjolen, mens de røde korn er mere jævnt fordelt. Større koncentrationer af rødt kan observeres med det blotte øje på bæltet på skulpturens forside, på ankelstropperne og på chitonen under bæltet på skulpturens bagside. På venstre fod og i indsnittene i ankelremmen findes nogle få spor af blå. Fodpillen mellem venstre fod og basen har velbevarede spor af rødt, som er let synlige med det blotte øje.

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket

Den Antikke Samling

Oversigt over de romerske kejsere

Det **Julisk-Claudiske Dynasti** (27 f.Kr. – 68 e.Kr.) begyndte med **Augustus**, den første kejser, som grundlagde det romerske principat og etablerede stabilitet efter Rom's republikanske periode. Han blev efterfulgt af **Tiberius**, som var en dygtig leder, men upopulær. Efter Tiberius kom **Caligula**, en kejser, der blev kendt for sin excentricitet og grusomhed, og som blev myrdet af prætorianergarden. **Claudius**, der kom til magten efter Caligulas død, udvidede riget til Britannien, men blev senere forgiftet. **Nero**, den sidste af dynastiet, blev berømt for sin grusomhed og forfølgelser af kristne, samt for at være ansvarlig for branden i Rom, før han begik selvmord.

Efter Neros død fulgte en turbulent periode kendt som **De Fire Kejsere** i 69 e.Kr., hvor **Galba**, **Otho** og **Vitellius** hver regerede kort, indtil **Vespasian** grundlagde **Det Flaviske Dynasti** (69–96 e.Kr.). Vespasian stabiliserede riget og påbegyndte opførelsen af Colosseum, som hans sønner, **Titus** og **Domitian**, fortsatte. Titus blev berømt for sin håndtering af ødelæggelsen af Jerusalem, mens Domitian regerede med autoritær magt og blev myrdet af sine egne.

De Fem Gode Kejsere (96–180 e.Kr.), der begyndte med **Nerva**, som sikrede en fredelig magtovergang, blev efterfulgt af **Trajan**, der førte Rom til sin største udvidelse. **Hadrian** konsoliderede riget og byggede Hadrians mur i Britannien, mens **Antoninus Pius** havde en fredelig regeringstid, og **Marcus Aurelius**, den sidste af de fem, var kendt for sine filosofi og krigsførelse mod germanere.

Efter Marcus Aurelius begyndte **Krisetid og Soldaterkejsere** (180–284 e.Kr.), en periode præget af politisk ustabilitet og krige. **Commodus**, der regerede fra 180–192 e.Kr., blev kendt for sine grusomheder og blev myrdet. Der fulgte en række kortvarige og ustabile ledere, blandt dem **Pertinax**, **Didius Julianus** og **Carus**. **Severanske Kejsere**, som **Septimius Severus** (193–211 e.Kr.), styrkede rigets militær, men perioden blev præget af intern uro og sammensværgelser. Efter **Caracalla** (211–217 e.Kr.) kom **Macrinus**, en soldaterkejser uden senatorisk baggrund, og **Elagabalus** og **Severus Alexander**, som begge blev myrdet af prætorianergarden.

Soldaterkejserne og Kriserne fortsatte med **Maximinus Thrax**, **Gordian I & II**, og **Philip den Araber**, indtil **Aurelian** i det tredje århundrede forsøgte at genforene riget. **Probus** og **Carus** fulgte som ledere, men blev også myrdet af deres egne soldater.

I slutningen af det tredje århundrede kom **Diocletian**, som i 284 e.Kr. indførte tetrarkiet, en styreform med fire kejsere. Hans efterfølger, **Konstantin den Store**, gjorde kristendommen legal i 313 e.Kr. og grundlagde Konstantinopel som den nye hovedstad. Efter Konstantin fulgte flere kejsere, men riget begyndte at falde fra hinanden.

I den vestromerske kejserperiode faldt riget til sidst under **Honorius**, **Valentinian III**, og **Romulus Augustulus**, som blev den sidste vestromerske kejser, da han blev afsat i 476 e.Kr. Østromerriget (Byzantinske Rige) fortsatte med kejserne som **Justinian den Store** frem til det 6. århundrede.

Kejser Caligula

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

Busten af Kejser Caligula, en af Romerrigets mest berygtede herskere. Han regerede fra år 37-41 e.v.t. og er kendt for sin ekstravagance, brutalitet og vanvid. Hans portræt viser en ung mand med skarpe ansigtstræk og en næsten idealiseret fremtoning, hvilket står i kontrast til de

og en næsten idealiseret fremtoning, hvilket står i kontrast til de rædselsvækkende historier om hans styre. Romerske kejserportrætter var ikke blot gengivelser af den fysiske person, men også propaganda, der skulle fremstille herskeren på en bestemt måde.

Gaius Julius Caesar Augustus Germanicus, bedre kendt som **Caligula** (12–41 e.Kr.), var Romerrigets tredje kejser. Han er en af de mest berygtede romerske kejsere, ofte beskrevet som grusom, excentrisk og skør – men også som en leder, der i begyndelsen af sin regeringstid var populær.

Tidlige liv og baggrund

Caligula blev født i 12 e.Kr. som søn af Germanicus, en af de mest elskede generaler i Rom, og Agrippina den Ældre. Som barn voksede han op blandt soldaterne ved Rhinen, hvor han fik kælenavnet "Caligula" (lille støvle) på grund af de små soldaterstøvler, han bar. Hans far døde under mystiske omstændigheder i 19 e.Kr., sandsynligvis forgiftet på ordre fra kejser Tiberius.

Efter en periode med intriger ved hoffet blev Caligula adopteret af Tiberius, men levede i konstant fare for at blive myrdet. Da Tiberius døde i 37 e.Kr., blev Caligula udråbt til kejser med støtte fra

prætorianergarden.

Regeringstid (37–41 e.Kr.)

Hans tidlige regeringstid var bemærkelsesværdig positiv. Han afskaffede visse skatter, frigav uskyldigt fængslede personer og organiserede store offentlige spil og festligheder. Han blev hurtigt en af Roms mest populære kejsere.

Men efter kun få måneder blev han alvorligt syg. Nogle historikere mener, at han led af epilepsi eller encefalitis, mens andre mener, at det var en psykisk sygdom. Efter sin sygdom ændrede han sig dramatisk – han blev despotisk, paranoid og eksperimenterede med grusomme handlinger.

Berømte og berygtede handlinger

1. **Guddommeliggørelse** – Caligula erklærede sig selv for en levende gud og krævede, at folk tilbad ham. Han lod statuer af sig selv opføre i templer og bar gudernes klædedragter.
2. **Ekstravagance og skandaler** – Han brugte enorme summer på overdådige fester, paladser og monumenter. Han siges at have haft incest med sine søstre og ydmyget senatorernes hustruer.
3. **Hesten Incitatus** – Ifølge historikeren Suetonius ville Caligula udnævne sin yndlingshest, Incitatus, til konsul. Han byggede endda et palads til hesten.
4. **Militære absurditeter** – Han iværksatte en invasion af Britannien, men da det mislykkedes, lod han i stedet sine soldater samle muslinger på stranden, som han kaldte "havets skatte" (erobret fra Neptun).
5. **Grusomhed** – Han lod folk henrette på de mest sadistiske måder, ofte for underholdning. Han tvang også senatorer til at deltage i gladiatorkampe.

Attentatet på Caligula

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket

Den Antikke Samling

Hans tyranni og uforudsigelighed gjorde ham til en trussel for senatet og prætorianergarden. Den 24. januar 41 e.Kr. blev han myrdet af en sammensværgelse ledet af Cassius Chaerea, en officer i prætorianergarden. Efter mordet blev hans kone og datter også dræbt, og hans onkel Claudius blev udråbt til ny kejser.

Eftermæle

Caligula er blevet husket som et symbol på sindssyge, grusomhed og uansvarlig ledelse. Dog er mange af historierne om ham baseret på kilder som Suetonius og Dio Cassius, der skrev årtier efter hans død og muligvis overdrev hans excentricitet. Moderne historikere forsøger at skelne mellem myter og virkelighed, men han forbliver en af de mest gådefulde og fascinerende skikkelser i Roms historie.

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

Brynjer

Når man ser statuer af romerske kejsere iført brynje, bærer de typisk en **lorica musculata** eller en **lorica squamata**, begge ceremonielle rustninger, som blev brugt i propaganda og officielle portrætter. Disse brynjer var ikke nødvendigvis de samme, som blev brugt i kamp, men snarere symbolske udtryk for kejserens militære magt og guddommelige legitimitet.

Lorica Musculata – Den

Muskuløse Brynje

Den mest ikoniske brynje, man ser på kejserstatuer, er **lorica musculata**, en skulpturel brystplade, der efterligner en veltrænet mands torso. Denne brynje var lavet af metal, ofte bronze, og blev båret over en tunika. Formålet var at vise kejserens styrke og fysiske perfektion – selv hvis kejseren ikke nødvendigvis selv var i topform.

Den blev typisk brugt til ceremonielle formål, især i forbindelse med parader, triumftog og officielle portrætter.

Udsmykning og Symbolik

Brynjens udsmykninger var aldrig tilfældige. De var fyldt med symbolik, der understøttede kejserens guddommelige autoritet og hans rolle som beskytter af Rom. Nogle af de mest almindelige dekorationer inkluderer:

- **Gorgoneion (Medusahovedet)** – Placeret midt på brystet, symboliserede beskyttelse og afværgelse af onde kræfter.
- **Ørn (Aquila)** – Et symbol på Jupiter og det romerske imperium, ofte afbildet med udbredte vinger.
- **Victoria (Sejrgudinden)** – Viste kejseren som en triumfator, en erobrer af fjender.
- **Barbarer og guder** – Nogle brynjer viste besejrede fjender, ofte bundet eller ydmyget, som en påmindelse om kejserens militære succes.
- **Mars eller Minerva** – Krigsguder, der repræsenterede styrke og visdom.

Eksempler på berømte kejserstatuer med brynje

- **Augustus fra Prima Porta** – En af de mest kendte statuer, hvor Augustus bærer en lorica musculata dekoreret med mytologiske og politiske symboler, der understreger hans rolle som en fredsbringer og beskytter af imperiet.
- **Trajan** – Ofte afbildet med en detaljeret brynje, der viser hans sejre i de dakiske krige.
- **Marcus Aurelius** – Nogle af hans statuer viser ham i brynje for at markere hans status som en filosofisk, men stadig krigerisk kejser.

Hvorfor denne stil blev brugt

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

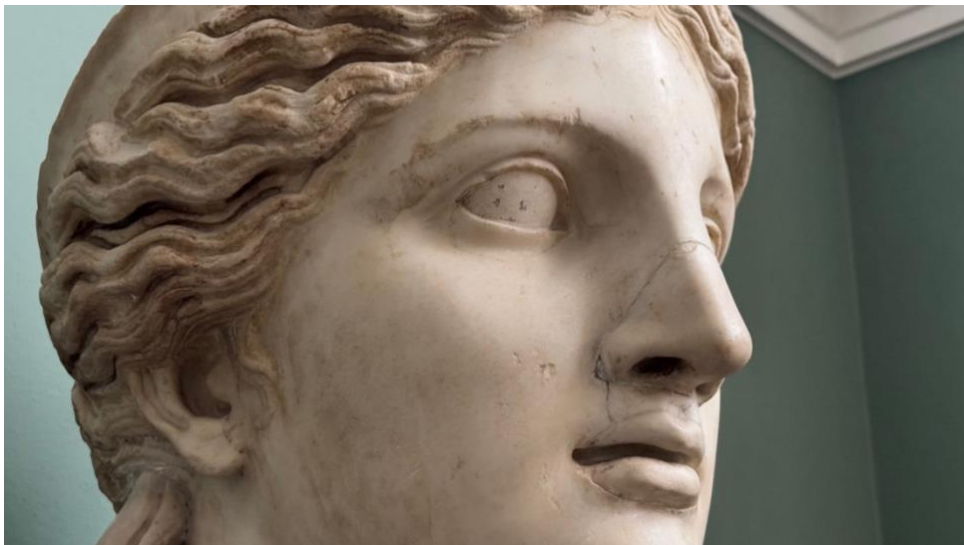
Romerske kejsere blev sjældent portrætteret i faktisk kampudrustning, men snarere i en idealiseret version, der gjorde dem til en blanding af krig, gud og beskytter af Rom. Det var et visuelt sprog, der kommunikerede magt, kontrol og guddommelig støtte til folket.

Så næste gang du ser en kejserstatue iført brynje, kan du prøve at kigge efter de små detaljer – de fortæller altid en historie om, hvordan kejseren ville huskes!

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

Gudinden Juno

Juno er i romersk mytologi gudinde for kvinder, ægteskab og fødsel. Som en af de olympiske guder blev hun anset for at være en mægtig og indflydelsesrig figur, kendt for sin styrke, visdom og skønhed. Hun blev betragtet som gudernes dronning og spillede en central rolle i både den guddommelige og menneskelige verden.

Juno var beskytter af kvinder og børn og blev ofte forbundet med kærlighed, frugtbarhed og familieværdier. Hendes urokkelige loyalitet over for sin mand, Jupiter, understregede hendes engagement i ægteskabet, trods hans gentagne utroskab. Hendes retfærdighedssans og diplomatiske evner gjorde hende til en vigtig mægler mellem guderne.

Hun blev hyldet i det gamle Rom og afbildet som en kongelig figur, ofte prydet med en krone og påfuglefjer, symboler på hendes guddommelige status. Hendes rolle strakte sig også til vejret, hvor hun blev anset for at kunne kontrollere storme og regn.

Blandt de vigtigste symboler knyttet til Juno er påfuglen, der repræsenterer hendes ophøjede position, liljen, der symboliserer renhed og moderskab, samt granatæblet, der står for frugtbarhed og overflod. Koen og gøgefuglen forbindes ligeledes med hendes plejende natur og troskab.

Juno var ikke blot en mægtig guddom, men også en medfølelse beskytter af dødelige, især kvinder. Hendes historie og betydning lever videre som et symbol på styrke, loyalitet og retfærdighed.

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

Nasotek:

Til sidst når vi Nasoteket – en helt særlig samling af næser! Mange antikke skulpturer er blevet beskadiget gennem århundrederne, og et af de mest almindelige tab er næsen. Nasoteket viser os, hvordan konservatorer gennem tiden har forsøgt at genskabe og erstatte manglende dele. Det giver os også en forståelse af, hvordan skulpturer har ændret sig over tid, og hvordan vi bevarer dem for fremtidige generationer.

Et nasotek er en samling af næser fra skulpturer, der er blevet beskadiget eller mistet deres originale næser. Begrebet kommer af det latinske ord *nasus* (næse) og bruges humoristisk til at beskrive en udstilling af løse næser.

Ny Carlsberg Glyptotek nasotek, opbevarer og udstiller en samling af næser, der er faldet af antikke skulpturer. I stedet for at sætte dem tilbage på statuerne har museet valgt at bevare dem separat for at vise, hvordan skulpturer er blevet restaureret eller bevaret gennem tiden.

Det er en lidt sjov og unik måde at formidle kunsthistorie på – og en påmindelse om, at antikke skulpturer ofte har været udsat for skader, men stadig har stor værdi.

Næser har en særlig historie i skulpturens verden, både når det gælder deres betydning, deres sårbarhed og de myter, der omgiver deres ødelæggelse.

Hvorfor mangler så mange næser på antikke skulpturer?

Næser er ofte det første, der går tabt på skulpturer, og det skyldes flere ting:

Sårbarhed: Næser stikker ud og er derfor særligt udsatte for skader over tid. De kan knække af ved fald, erosion eller fysisk slid.

Bevidst ødelæggelse: I mange tilfælde er næser blevet hugget af med vilje.

Det kan skyldes:

Ikonoklasme: Ødelæggelse af billeder og statuer som en politisk eller religiøs handling. Fx fjernede kristne ofte næser på hedenske gudestatuer i senantikken.

Magtspil: I det gamle Egypten blev næser ofte fjernet fra skulpturer for at "deaktivere" dem. Egypterne troede, at en statue kunne indeholde en persons ånd, og ved at fjerne næsen stoppede man åndens evne til at trække vejret og leve videre.

Krig og plyndring: Mange skulpturer har lidt skade som følge af invasioner eller er blevet mishandlet af fjendtlige hære.

Restaurering af næser – et kontroversielt emne I kunstverdenen har der været forskellige holdninger til, om man skal genskabe næser på antikke skulpturer:

I renæssancen og barokken var det almindeligt at restaurere skulpturer og tilføje nye næser, ofte i en stil, der passede til tidens æstetik.

I moderne tid vælger mange museer at lade skulpturer være, som de blev fundet, for at bevare deres autentiske historie. Glyptotekets *Nasotek* er et godt eksempel på dette, hvor de opbevarer næserne separat i stedet for at sætte dem tilbage på statuerne.

Myten om "kolonial næsefjerning"

2 Mesterværker i samlingen – Glyptoteket Den Antikke Samling

En populær teori siger, at europæiske kolonister bevidst fjernede næserne fra afrikanske og egyptiske statuer for at skjule deres etniske identitet. Der er dog ikke mange beviser for, at dette var en systematisk praksis – de fleste næser blev sandsynligvis ødelagt af tidens tand eller tidligere plyndrere.

Sjove fakta om næser i skulpturer

Napoleon lod romerske skulpturer få næser igen for at gøre dem mere "præsentable" i hans kunstsamlinger.

Mange græske og romerske skulpturer havde oprindeligt malede næser, hvilket betyder, at de ikke var afhængige af selve formen for at fremstå realistiske.

Sfinxens forsvundne næse

Den store sfinx i Giza har en manglende næse, og myten siger, at Napoleon og hans soldater skød den af med kanoner. Men det er en skrøne! Skitser fra før Napoleons tid viser allerede en næseløs sfinx. Den mest sandsynlige forklaring er, at en islamisk fanatiker i det 14. århundrede huggede næsen af, fordi han mente, at folk tilbad skulpturen som en afgud.

Næseangrebet på Hadrian

I Rom er der en statue af kejser Hadrian, hvor næsen er tydeligt erstattet af en ny en. Det er fordi romerne i middelalderen havde en bizar vane med at hugge næserne af kejserstatuer – enten som en form for politisk protest eller for at svække den "åndelige kraft", de troede statuerne havde.

Michelangelo's Moses og næseproblemet

Michelangelos statue af Moses har en mærkelig, let skæv næse. En legende fortæller, at Michelangelo var så tilfreds med sit værk, at han slog skulpturen over knæet med sin hammer og råbte: "Tal!" – fordi han syntes, den var så livagtig. Hvis det er sandt, kan det være, at næsen led en lille skade i processen. Der er også en myte om at **Michelangelo** knuste næsen på David statuen, men det passer ikke. Men der er en historie om, at han rettede næsen til under arbejdet. Ifølge en berømt anekdote var den magtfulde florentinske leder Piero Soderini til stede, mens Michelangelo arbejdede på David. Soderini mente, at næsen var for stor og sagde det til kunstneren. Michelangelo, der stod højt oppe på sit stillads, samlede lidt marmorstøv op i sin hånd og lod som om, han huggede lidt af næsen, mens han lod støvet falde. Derefter spurgte han Soderini, om det nu så bedre ud. Soderini, tilfreds, sagde ja – selvom Michelangelo ikke havde ændret noget. David-statuen har dog fået mindre skader gennem tiden, men ingen fra Michelangelo selv. Under en optøjslignende begivenhed i 1527 blev statuen ramt af en bænk kastet fra et vindue, hvilket beskadigede venstre arm. Disse skader blev senere restaureret.